

ZS «Kurmīši» – čajis veseleibai

Ivars i Sandra ir aizrauteigi ceļotāji i atzeist, ka kuorteigi struodoj, lai varātu ari kuorteigi atsapyust.

Jana Skrivļa-Čevere

Kruoslovys nūvoda Ūdreišu pogostā, dobys parka «Daugavas loki» terito-saimņikoj Geibu saime. Kūpš 2013. goda saimņiceiba ir biologiski sertificāta, bet 2015. godā jai pišķiarta gūda zeime «Latviskais mantojums».

Saimņiceibys laukūs teik audzāti na tikai Latvejis ainovai tradicionali augi, bet ari popularuokī Amerikys i Āzejys zuoļu čaju augi. Interesentim teik pīduovuo-tys ari ekskursejis i meistarklasis, bet interneta veikalā www.kurmisi.com īspiejams īsaguoduot na tikai dažaidys čajis, bet ari pošu duorzā ganejušys bišu mada i voska produktus, hidrolatus, ūlu kruosuošonys komplektus Leldīnem, naktssvecis i mārdažu eļļu i tt.

Iz sarunu aicynuoju Ivaru Geibu.

Saimņiceibā dorbu gona vysai saimei

ZS «Kurmīši» saimņikoj Ivars, Sandra i jūs dāli Miķelis i Mārtiņš, kai ari teik ul-guotī cylvāki, ka struodoj cauru godu.

Saimņiks prīcojās, ka ir nuokamuo pa-audze, kam nūdūt saimņiceibu – Miķelis paleidz ar dorbum iz vītys, bet Mārtiņa puorziņā ir interneta veikals i produktu nū-formiejums, īpakuojumū.

Vaicuots par nūsaukumu, jis stuosta, ka tys radīs, pasateicūt sīvai: «Sīvai rodi ir nu Peliečim, nu Kurmjim, i jai pošai uzvuords beja Kurme. Tod nu, lai naaizmuktū piec kuozom atpakaļ iz Reigu, vajadzēja saim-ņiceibu nūsaukt par «Kurmeišim». Tai jau vairok kai 30 godus itys princips struo-doj.»

Uorstņiceibys augus audzēt izlāmuši, jo zeme ir ļūti nabadzeiga – smilts, grants: «Graudi naaug cīs labi, 90. godūs, kas iz-auga, tū pošu navarēja puordūt. Tymā laikā Reigys farmaceutiskuo fabrika organizēja zemņikus uorstņiceibys augu audziešonai, i mes ari pīsavīnuojom jim. Ar tū laiku tod i suokom audzēt.»

ZS «Kurmīši» kūpumā apstruodoj 34 hektarus aramzemis, uorstņiceibys augi aiz-jem ap 12 hektaru, vairok teik audzātys dažaidys ūgys – aronejis, sausserži, cido-nejis, kū ari pīduovoj īsaguoduot – gon kaltātys, gon sulā izspīstys i tt.

Čajis ikdīnys lītuošonai

Iz ZS «Kurmīši» gatavuoūtys čaju nateik snīgtyys veseleibys nūruodis, kam kura zuo-leite leidz, tuo naļauņūt lykumi i direktivys. Partū Ivars uzsver, ka jī taisa čajis, kurys var lītuoit ikdīnā: «Mes nataisom čajis deļ slimeibom, kuru ir simtim i tyukstušim, mes taisom tikai vīnai lītai – veseleibai. I mes tycam, ka cylvākim pošim pīteik pruota pasavērt, kū jī pierk i kam tys der. Tai mes vairok iz veseleibys uzlobuošonu, navys slimeibu apkaruošonu orientejamīs.»

Audzātūs augu veidu skaits kotru godu nadaudz atsašķir, bet nūteikti i vairok na-kai 30. «Tagad jau vairs tai nadorom kai pyrms godim 15–20, ka audzej vysu, nū-vooc vysu, izkaltej i tod dūmoj, kai puor-dūt. Tagad mes savuocam pasyutejumus, leigumus voi mutyskys vīnuošonus, cik kuram kuo vajadzātu, i audzejam. Kotru godu jau tys sortiments nadaudz mainuos. Radzam, kas naīt, tū mozuok cytu godu audzejam, kam leluoks pīprasiejums, tū

vairok izaudzejam. Tai ari vuicomēs nu pīredzis i veramīs pīprasejumū.

Iz uorstņiceibys augim, var saceit, ari ir mūde, taipat kai iz apgierbu. Ka ir par kaidu vairok saraksteits presē voi inter-netā, tod i cylvāki tuo vairok gryb i pierk.

Nu myusu čaju maisejumū tagad topā ir «Latgales zelts + C» ar cidoneju kai C vitamīna olūtu – taida skuobeņa, navajag citronu kluot. Nu i vysu laiku topā ir čaju «Deviņu zāļu spēks» – aromātiska, gar-šeiga. Ir svareigi, lai čajis byutu i skaistys, i aromātiskys, i garšeigys.»

Puorstruodoj tikai tū, kū pošī izaudzej

Lelveikalūs ZS «Kurmīši» čajis nav nū-pierkamys. «Mes iz tū naejam. Myusu saimņiceiba ir nalela,» atzeist Ivars. «Ka suokt struodoit ar veikalū kēdem, jim vajag tod vysu laiku nūdrūšynuot tū pīduovuo-jumu, navar byut puortraukumu. Mes čaju taisom tai – cik ir izaudzāts, tik i uztaisom, nu molys nikū napierkam. Puorstruodojam tikai tū, kū pošī izaudzejam. Kotrs gods ir sovaiduoks. Itys gods ari – ļūti lels sau-sums, solts, daļa daugzgadeigūs augu ir nūsoluši, daļa vīngadeigūs vyspuor nav uz-deiguši. Jo maņ byutu leli leigumi, maņ jau vajadzātu vērtīs, kur nu molys pierkt. Mes struodojam ar tū, kas mums ir,» stuosta saimņiks.

Saimņikušonai Latgalē ir ari sovi teiri praktiski mīnusi – nūkliušona iz tiergim, pi kientim ir krītni laika ītilpeiguoka i vai-ruok finanšu prosūša, kas ari varātu byut vīns nu īmaslu, deļkuo Geibu saime naau-dzej uorstņiceibys augus leluokūs apmārūs. «Aizvest iz Reigu turp i atpakaļ maņ jau paīt vysa dīna, ari transporta izmoksys. Og-ruok, kod nabeja pakomatu, ir bejuši ga-dejumi, ka pīzvona i soka – vajag kilo-gramu melisys reit, a par ceļu pats sa-moksoj divreiz vairok nakai par tū melisu daboj. Kotram vajag atbylštūši sovai vītai i sovom īspiejom struodoit.»

Pamatdorbs saimē ir kotram sovs, tok čaju audziešona asūt ļūti lels hobijis. «Ari tys, ka maņ tys nav pamatdorbs, varātu byut vīns nu īmaslu, par kū tai naspīžam iz lelū ražuošonu. Maņ ir ļūti atbīļdeigi struodņiki, kas vīns ūtrs struodoj jau 17 i vairok godus saimņiceibā, jī jau tūs dor-bus puorzyn lobuok par mani, i maņ ir kam tūs uzticēt.»

Foto nu Geibu saimis personeiguo arhīva

Augi i bitis labi sadar kūpā

Saimņiceibā teik na tikai audzāti augi i augļu kūki, kryumi, bet ari turātys bitis.

«Čaja ir sezonals bizness. Lai tū sezonu pagarynuotu, mes asom uztaisejuši bišu voska puorstruodi, taisom voska šyuns biškūpim nu jūs pīguoduotuo voska. Pī-krišona ir i klientu lūks ir nu vysys Latvejis, pat nu Igaunejis. Mes nūdrūšynojam tū, ka cylvāks daboj šyuns tīši nu pošā dūtu voska. Sīva, es i dāls asom izguojuši divu godu biškūpeibys kursūs, asom biškūpeib-ys bīdreibā. Principā 8–9 mienešus godā kotru dīnu puorstruodojam vosku, bet vo-sora vairok paīt augim.»

Augi i bitis labi sadar kūpā. Ari duovo-nom – salīc nu vysa pa druskai – čajis, sve-ceitis, vēl kaidus biškūpeibys produktus – i saīt ļūti loba duovona.»

Taisni šūbreid «Kurmeišūs» teik stuo-dāti vysaidi augi – tikkū sastuodeita la-vanda, leizeja, kačumātra, stuosta saimņiks: «Vēl nadaudz vosku puorstruodojam, kas ir nu biškūpim sajimts. Nu i parostī lauku dorbi – stuodeišona, raviešona, laisteišona. Pagaidom asom salasejuši «nazuolis» – nuotris, pīniņu saknis, kū navajag speciāli audzēt. Taipat bāruš lopy – nu tom asom ļūti lobu i interesantu hidrolatu uztaisejuši. Myusim ir 16 hektari biologiski sertificāta meža. Vuokšona jau vysu laiku nūteik, tyu-leņ ari gonu pliksteņš byus vuocams, tei-ruma naudulis. Nu audzātajim piparmātra, kas citim godim jau byutu vuocama, šūgod ir švaki saauguse, vēl moza – sauss i solts itys gods. Bet pīteik, kū dareit.»

Hidrolati, kū īgiusti, augus destilejūt, saimņiceibā teik gotovuoti jau pīktū godu. «Hidrolatus mes izdūmuojom taiseit deļtuo, ka pošī audzejam daudz augu, i na vīnmār tik daudz produkcejis vajag izkaljtēt, cik mes varam izaudzēt. Hidrolatu taisom taisni nu pošu audzātīm, pošu īvuoktim au-gim, i mes jūs varam atsaļaut taiseit taidus ļūti koncentrātus, spieceigus, deļtuo ka myusim navajag nu molys pierkt itūs au-gus. Niu ejam iz tū, lai ari hidrolatus bio-logiski nūsertificātu. Principā jī jau ir bio-logiskī, vīneigi vajag vysus papeirus nūkuortuot. Ideju ir ļūti daudz, tok vysys jau navar realizēt.»

Struodojam, lai varātu kuorteigi atsapyust

Saiminīki interesentus gaida ari iz ekskursejom i meistarklasem saimņiceibā. Par tūrisma biznesu gon tū eisti navarātu saukt, soka Ivars – ryndys nasaveidoj, kai radzāts cytvīt uorzemēs pi popularu tu-risma objektu, tūmār atzeist: «Pateikamai, ka cylvākim ir interese, ka jī taidu garu ceļu braukuši, lai pasavārtu, kai struodoj Latgalē, kai struodoj biologiskuo saimņi-ceiba, kai puorstruodoj augus. Ka cylvāks ir redziejs, kai saimņiks struodoj, jam rūnās uzteiceiba tai produkcejai, atpazeist jū storp cytom, var pasaceit – itū es zynu – i saim-ņiceibu, i saimņiku, itū produkceju var bau-deit.»

Vaicuots, voi ir gryuts uzsuokt uorstņi-ceibys augu audziešonu, Ivars uzsver, ka uzsuokt nikod nav gryuts, gryutuok ir tur-pynuot ar tū nūsadorbuot: «Vīna līta ir, ka tu audzej pavysam nadaudz i pats sovīm spēkim teic golā. Cyts leimins ir, kod pī-prasejums pīaug i vajag jimt struodņikus dorbā – vajag jim dorbu nūdrūšynuot, olgys mokuot i nūdūkļus. Vēl cyts – kod suoc vysu puorstruodoit i puordūt tuoluok, tī jau ir pavysam daudz praseibu, papeiru i kontrolu, kas aizjem daudz laika.»

Uzsuokt nav gryuši, vīneigi navajag puorsastruodoit. Ka pošim vairs napateik, tod varbyut vajag kaut kū cytu dareit. A jau pošim pateik i ar tū gribīs nūsadorbuot, deļtuo nā – tik iz prīšku.»

Geibu saimei storp dorbum atlīk laika ari hobijim: «Deļtuo jau mes struodojam, lai varātu tai kuorteigi atsapyust. Ar sīvu doncojam senioru deju kolektivā «Rūtoj», asom tykuši iz Dzišmu i Deju svātkim. Tai-pot ar draugim vajag sazatatikt, kur aiz-braukt, paceļuot.»

Es grybu ticēt, ka visi cylvāki pošī zyna, kū jī gryb. I, ja zyna, kū gryb, atrass ceļu, kai eistynuot tū sovu vieliešonūs. Es nūvālu, lai kotrs varātu eistynuot kaut vīnu vieliešonūs kotru godu, kaida nu kuram jei ir – kaidis mož gryb aizbraukt iz Parīzi, kaidis – atbraukt iz «Kurmeišim», kaidis – kū jaunu izaudzēt sovā duorzepā – veiksmi kotram!»

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem». «Par projekta raksta «ZS «Kurmīši» – čajis veseleibai» saturu atbild SIA «Vietējā».

MAF
Mediju atbalsta fonds